

Research Paper

Bryson's Strategic Planning Assessment on Sustainable Urban Economy (Case Study: District 5, District 20, Tehran)

Seyyed Hadi Moeini¹, Parvaneh Zivyar², Simin Armaghan³

1. PhD student Department of Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Yadegar Imam Khomeini (RAH) Shahr-e-Rey Branch, Tehran, Iran.
2. Associate Professor Department of Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Yadegar Imam Khomeini (RAH) Shahr-e-Rey Branch, Tehran, Iran.
3. Assistant Professor Department of Geography and Rural Planning, Islamic Azad University, Yadegar Imam Khomeini (RAH) Shahr-e-Rey Branch, Tehran, Iran.

ARTICLE INFO

PP: 1-18

Article history:

Received: 31 August 2025

Revised: 13 September 2025

Accepted: 14 September 2025

Published: 14 September 2025

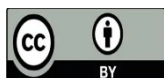
Keywords:

Braison Model, Urban Economy, Sustainable Economy, Abdul Azim Shrine Area (PBUH), Tehran.

Abstract

A sustainable urban economy seeks to strike a balance between economic growth, social justice, and environmental protection in cities. This concept focuses on the optimal use of resources, reducing environmental impacts, and improving the quality of life of citizens. In Sustainable Urban Planning, Bryson provides a strategic framework that includes stakeholder analysis, developing a shared vision, and implementing action plans. This approach emphasizes public participation, local resource management, and strengthening green infrastructure so that cities can function as economic engines while maintaining environmental and social sustainability. The present study is applied in terms of purpose, mixed (quantitative-qualitative) in terms of data collection method, and cross-sectional in terms of time. It was conducted in District 5, District 20, Tehran (Abdol Azim Shrine area, Shahr-e Ray). In line with the topics discussed, the strategic planning of the shrine of Abdul Azim Hassani (AS) according to the ten stages based on strategic planning (Brisson model), provides an analytical framework for the strategic decision-making process and a reference for monitoring (Region 20 Municipality) as an output of the Brisson model for the development of a sustainable economy of the area.

How to cite: Moeini, S. H, Zivyar, P. and Armaghan, S.(2025). Bryson's Strategic Planning Assessment on Sustainable Urban Economy (Case Study: District 5, District 20, Tehran). *Geography and Regional Planning*, 15(4), 1-18. doi: [10.22034/jgeoq.2025.544494.4330](https://doi.org/10.22034/jgeoq.2025.544494.4330)

© Author(s) retain the copyright and full publishing rights
Education

Publisher: Qeshm Institute of Higher

DOI: <https://doi.org/10.22034/jgeoq.2025.544494.4330>

Extended Abstract

Introduction

The field of urban economics analyzes the problems and dilemmas of cities, such as crime, education, public transportation, housing, etc., using economic tools. The British David Ricardo and the German Johann Heinrich von Thonen are pioneer economists and founders of spatial economics as well as inspirations in urban economics, and both of these economists focus on agricultural land use. The difference is that Ricardo (1821) emphasizes the effect of differences in land fertility on land rents, while Thonen (1826) emphasizes the effect of different transportation costs on the location of agricultural land uses. However, since Thonen's model is developed based on the reciprocal relationships between the central market of the city and its area of influence, it has a more direct and stronger

Methodology

The present research is an applied one in terms of purpose, mixed (quantitative-qualitative) in terms of data collection method, and is cross-sectional in terms of temporal, and was carried out in the 20th district of Tehran (Abdul Azim Shrine area of Rey City) in terms of location. Regarding the research, it should be mentioned that many methods are used for research, and researchers do not usually agree on the specific definition of types of the research methods, and different divisions have been made accordingly. Braison's planning model has been used to develop a strategic

Results and Discussion

In this section, we will use the QSPM analytical model to identify and analyze the strengths and weaknesses, as well as opportunities and threats of the region, and then use Bryson planning to draw a vision for the economic prosperity of the region. One of the methods and techniques of evaluation, monitoring, and supervision to realize the strategy is the use of quantitative strategic planning matrix (QSPM). In this method, which is used in many researches related to management

impact on the urban economy than Ricardo's model. Rey is one of the oldest cities in the world, so much so that in the past this area was called "Sheikh Al-Bilad". Although Rey is the center of Rey, this city is also considered the 20th district of Tehran Municipality and is also called Shah Abdul Azim because it is the burial place of Abdul Azim Hassani in popular culture. The Abdul Azim Shrine area in Rey is very important due to its high historical, economic, tourism and population attraction importance. This research is necessary because proper planning and decision-making by urban managers based on identifying appropriate economic indicators in order to advance strategic management can contribute significantly to the economic sustainability of Abdul Azim in Rey.

model in the current research. Braison's strategic planning model is one of the common methodologies for strategic planning in which a multi-part process makes an attempt to formulate and develop strategies such as presenting the mission and goals of the organization, recognizing and determining the obstacles and situations in the organization, internal and external factors of the organization, along with suggestions on the way to achieve to imagine and perceptions to overcome the obstacles of the organization.

and strategic planning, it is specified which of the selected strategic options is possible and in fact it prioritizes these strategies. In this research, the decision is made about the acceptable strategies of economic expansion in the area of Abdul Azim (PBUH) Shrine using scientific analysis. In the previous stage, acceptable strategies were identified by comparing internal and external factors. At the present stage, it is identified in connection with acceptable strategies. The

attractiveness of each strategy is determined using the quantitative planning matrix and the strategies with high attractiveness will be determined as

Conclusion

Economic development can be considered a process that continuously and integratedly increases the welfare and quality of life of a nation or society. Paying attention to its development and expansion is a necessity and cannot be indifferent to it. When it comes to development indicators, especially sustainable development with an emphasis on the urban economy, urban management and organizational laws and regulations are at the top of the list; Therefore, in this research, with a comprehensive and systematic approach, we have examined the study area in terms of strengths, weaknesses, opportunities and threats, which can be a step towards realizing a sustainable urban economy in a

References

- 1- Abdebad, Mohsen, Naqibi, Fereydoun (2022). Evaluation of the urban economy of Naqadeh County with sustainable development approach and PESTEL analysis method, Quarterly Journal of Economics and Urban Planning, Tehran City Planning and Studies Center, No. 3 (3): 148-163 (In Persian).
- 2- Armstrong, Michael (2011). Strategic Human Resources Management, translated by Dr. Mohammad Arabi, published by Cultural Research Office, second edition.
- 3- Athari, Kamal. (2015). urban economy and urban sovereignty: An exploration of civil society, the necessity of competent urban sovereignty, International Conference on Planning and Urban Development (In Persian).
- 4- Burnell, J. (2010). Urban Economics, in Free, Rhon C. (Ed), 21 st century economics: a reference handbook, Sage.
- 5- Dou, J., Han, X. (2019). how does the industry mobility affect pollution industry transfer in China: Empirical test on pollution haven hypothesis and porter hypothesis. J. Clean. Prod. 217: 105–115.
- 6- Hanaei, Toktam, Sadegh Iqbali, Parinaz, Daneshvar, Maryam. (2022). Spatial analysis of the emphasized and prioritized strategies in the economic expansion of Abdul Azim Shrine area.
- highly susceptible region. Then, quantitative strategies (QSPM) were used to plan the economic development of the region. The results showed that a well-documented economic development plan in the region (SO1) should be more important as the first priority. In line with the topics discussed, strategic planning for the Abdul Azim Hassani Shrine area was presented according to ten steps based on strategic planning (Bryson's model), providing an analytical framework for the strategic decision-making process, and a reference for monitoring (Region 20 Municipality) as an output of the Bryson model for the economic development of the region.
- relationships between the components of ecology and sustainable urban economy (case study: Noh Darreh Mashhad Alley), Geographical Space Quarterly, summer 2022, No. 78:117- 146 (In Persian).
- 7- Houn, T. (2021). How formalization of urban spatial plan affects marginalized groups and resilience practices in Cambodia secondary town: A case study from Battambang, Reg Sci Policy Pract, 2021, 13(6), 1866-1889.
- 8- Iran Statistics Center (2016). The detailed results of the population and housing census of Rey County (based on national divisions) in 2016, National Budget and Program Organization; Planning and Management Organization of Tehran Province, Deputy Statistics and Information. (In Persian).
- 9- Junior, A. B. B. Martins, F. P. Cezarino, L. O. Liboni, L. B. Tenório, J. A. S. & Espinosa, D. C. R. (2023). The sustainable development goals, urban mining, and the circular economy. The Extractive Industries and Society, 16, 101367.
- 10- Keshavarz, Hadi, Hosseinzadeh, Ramzan (2023). An investigation into the spillover effect of innovation on economic growth: a case study of D8 countries, Regional Economy and Development Quarterly, Volume 30, Number 26 (In Persian).

- 11- Lashkarizadeh, Maryam (2021). The role of creative economy in the economic growth of selected countries, *Journal of Social Development Studies of Iran*, Volume 13, Number 50:256-278 (In Persian).
- 12- Li, Z., Wang, J.(2022). The dynamic impact of digital economy on carbon emission reduction: Evidence city-level empirical data in China. *J. Clean. Prod.* 351, 131570.
- 13- Lomba, M. (2014). Constructing ordinary places: Place-making in urban informal settlement In Mexico. *Progress in Planning.* 94: 1-53.
- 14- Mesagan, Ekundayo P. and Ezeji, Amarachi C. (2016). The Role of Social and Economic Infrastructure in Manufacturing Sector Performance in Nigeria. Published in: *Babcock Journal of Economics, Banking and Finance*, 2016. 101-119.
- 15- Nourse, H. O. (1971). Are Regional and Urban Economics Really Different? *Review of Regional Studies*, 1(2): 25-33.
- 16- Omidkhah, Sudabeh, Zaad Ahmad, Leila, Nowrozi Sakha, Abdullah, Bozhmehrani, Maedeh. (2024). The role of digital marketing and corporate social responsibility on urban economy in small and medium-sized businesses, *Quarterly Journal of Urban Management and Economics*, spring 2024, number 46:159-176 (In Persian).
- 17- Pahlavanian, Hossein. (2010). Successful experiences from strategic management application, *Nikoo Ravesh Publications* (In Persian).
- 18- Rasmussen, D, W. (1973). *Urban Economics*, New York: Harper & Row
- 19- Richrdson, H, W. (1979). *Regional Economics*, Urban: University of Illinois Press.
- 20- Saberpour, Maryam (2023). An investigation and identification of urban economy components (case study: Tehran Municipality), *Humanities Afaq Quarterly*, No. 77:31-43 (In Persian).
- 21- Santagata, R. Zaire, A. Viglia, S. Ripa, M. Tian, X. & Ulgiati, S. (2020). Assessing the sustainability of urban eco-systems through Energy-based circular economy indicators. *Ecological indicators*, 109, 105859.
- 22- Seungil Yum. (2016).the Economic Growth of creative industries in the Miami metropolitan area, *Creative Industries Journal*, Volume 9:130-145.
- 23- Shourcheh, Mahmoud. (2017). A spatial attitude to urban economy, *Tehran, Parham Naqsh Publications* (In Persian).
- 24- Tehran District 20 Municipality website, at <https://www.tehran.ir/Region20> (In Persian).
- 25- Xue, Z., & et al. (2021). Economic modeling and analysis of the ride-sourcing market considering labor supply. *Research in Transportation Business & Management*, Vol. 38, 100530.
- 26- Yang, F., Shi, B., Xu, M., Feng, C. (2019). Can reducing carbon emissions improve Economic performance—evidence from China. *Econ.* 13 (1), 20190047.
- 27- Yin, H. Xiao, R. Fei, X. Zhang, Z. Gao, Z. Wan, Y. ... & Guo, Y. (2023). Analyzing" Economy-Society-Environment" sustainability from the perspective of urban spatial structure: A case study of the Yangtze River Delta Urban Agglomeration. *Sustainable Cities and Society*, 104691.
- 28- Z. Mavaddat, Elias, Valipour, Milad. (2020). Urban expansion management with a sustainable economy approach and LQ modeling (case study: Dezful Urban Context), *Geography and Environmental Studies Quarterly*, winter 2020, No. 36:53-68 (In Persian).
- 29- Zanganeh, Yaqub. (2009). an introduction to urban economy, published by Tarbiat Moalem Sabzevar University, first edition (In Persian).
- 30- Zonouz, Hadi. (2009). an introduction to urban economy (concept and aspects of urban economy), *Eghtesad Shahr Magazine*, first issue, spring 2009: 1-15.

سنجش برنامه‌ریزی استراتژیک بر ایسون بر اقتصاد شهری پایدار (مورد مطالعه: ناحیه ۵ منطقه ۲۰ تهران)

سید هادی معینی - دانشجوی دکتری گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
پروانه زیویار ✉ - دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
سیمین ارمغان - استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>شماره صفحات: ۱۸-۱</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۶/۱۰ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۲۴ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۶/۲۴</p> <p>واژه‌های کلیدی: مدل بریسون، اقتصاد شهری، اقتصاد پایدار، محدوده حرم عبدالعظیم (ع)، تهران.</p>	<p>اقتصاد شهری پایدار به دنبال ایجاد تعادل بین رشد اقتصادی، عدالت اجتماعی و حفاظت از محیط‌زیست در شهرها است. این مفهوم بر استفاده بهینه از منابع، کاهش اثرات زیست‌محیطی و ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان تمرکز دارد. بریسون در برنامه‌ریزی شهری پایدار، چارچوبی استراتژیک ارائه می‌دهد که شامل تحلیل ذینفعان، تدوین چشم‌انداز مشترک و اجرای برنامه‌های عملیاتی است. این رویکرد بر مشارکت عمومی، مدیریت منابع محلی و تقویت زیرساخت‌های سبز تأکید دارد تا شهرها به‌عنوان موتورهای اقتصادی، ضمن حفظ پایداری زیست‌محیطی و اجتماع، عمل کنند. پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی، از نظر روش جمع‌آوری داده‌ها، آمیخته (کمی-کیفی) و از نظر زمانی، مقطعی است و از نظر مکانی در ناحیه ۵ منطقه ۲۰ تهران (منطقه حرم عبدالعظیم شهرری) انجام شده است. در راستای مباحث مطرح شده، برنامه‌ریزی استراتژیک حرم عبدالعظیم حسنی (ع) طبق مراحل ده‌گانه مبتنی بر برنامه‌ریزی استراتژیک (مدل بریسون)، تهیه چارچوب تحلیلی برای فرآیند تصمیم‌گیری استراتژیک و مرجعی برای پایش (شهرداری منطقه ۲۰) به عنوان خروجی مدل بریسون برای توسعه اقتصاد پایدار محدوده ارائه می‌دهد.</p>

استناد: معینی، سید هادی، زیویار، پروانه، ارمغان، سیمین (۱۴۰۴). سنجش برنامه‌ریزی استراتژیک بر ایسون بر اقتصاد شهری پایدار (مورد مطالعه: ناحیه ۵ منطقه ۲۰ تهران)، *جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، ۱۵ (۶۱)، ۱-۱۸. DOI:10.22034/jgeoq.2025.544494.4330

مقدمه

در حال حاضر، وضعیت اقتصاد جهانی ناپایدار و مسائل زیست‌محیطی به‌طور فزاینده‌ای برجسته می‌شوند و فشارهای مضاعف اقتصاد و محیط‌زیست پایداری را به‌شدت به چالش کشیده است (Yang et al, 2019). با فرارسیدن انقلاب صنعتی چهارم (اقتصاد دیجیتال) تأثیر عمیقی بر توسعه اقتصاد ملی داشته است و برای تغییر ساختار صنعتی اهمیت بسزایی دارد (Jiang et al, 2022a; Li and Wang, 2022, Xue, 2021). امروزه انسان‌ها با مخاطرات و تنش‌های طبیعی و انسان‌ساز بسیاری مواجه هستند که روزه‌روز به میزان آن‌ها افزوده می‌شود؛ بنابراین، زمان رویارویی و واکنش نشان دادن به این مسائل مهم است. در صورتی که تغییرات رخ دهد و شرایط دارای پایداری و ثبات باشند (Abdoud & Naghibi, 2022: 150).

علاوه بر اینکه میزان خسارت کمتر است، برگشت به حالت اولیه بسیار راحت‌تر می‌شود؛ بنابراین در راستای ایجاد محیط مناسب زندگی توجه به در یک راستا بودن مؤلفه‌های توسعه پایدار بسیار پررنگ می‌شود (Lomba, 2014: 1). یکی از دغدغه‌های اقتصاد شهری این است که چگونه کالاها و خدمات درون فضاهای شهری تولید و توزیع می‌شوند و این امر اثرات عامل فضا را در اقتصاد شهری برای ما بازگو می‌کند (Shorech, 2017: 59).

ارزیابی شاخص‌های اقتصادی و مدیریت راهبردی مناطق به‌خصوص مناطق کلان‌شهر تهران، از آنجایی که جمعیت زیادی را به خود اختصاص داده است از اهمیت خاصی برخوردار است. تهران کانون اقتصادی ایران است (Athari, 2015). همچنین این شهر به‌عنوان پایتخت سیاسی ایران، مشاغل فراوانی در زمینه‌های گوناگون دارد و اولین منطقه صنعتی کشور محسوب می‌شود. فعالیت‌های اقتصادی بین‌المللی باوجود پایتخت بودن، تاریخ و بزرگی تهران نقش چندانی در تعداد شاغل‌های آن ندارد. بر اساس آمار سال ۱۳۹۵، سهم تهران در کل تولید ناخالص داخلی ایران ۲۱ درصد است و با اختصاص نیمی از بخش صنعت کشور به خود، نقش مهمی در اقتصاد ایران دارد. شهرری (منطقه بیست تهران) (بانام تاریخی ری) مرکز شهرستان ری در استان تهران است. ری از کهن‌ترین شهرهای جهان است، به‌طوری که این منطقه را در گذشته «شیخ‌البلاد» می‌گفتند. باوجود اینکه شهرری مرکز شهرستان ری است، این شهر منطقه ۲۰ شهرداری تهران نیز محسوب می‌شود که در فرهنگ عامیانه به این شهر به‌واسطه مدفون بودن عبدالعظیم حسنی (ع)، شاه عبدالعظیم نیز می‌گویند. منطقه ۲۰ تهران به سبب اهمیت بالا در حیطه تاریخی، اقتصادی، گردشگری و جاذب جمعیت بودن دارای اهمیت بسیار زیادی است. انجام این پژوهش به این دلیل دارای ضرورت است که با برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری مناسب مدیران شهری بر اساس شناسایی شاخص‌های مناسب اقتصادی در راستای پیشبرد مدیریت راهبردی می‌تواند به پایداری اقتصاد منطقه ۲۰ تهران کمک شایانی نمایند.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

اقتصاد شهری^۱ شاخه‌ای از اقتصاد خرد است که ساختار فضایی شهرها و موقعیت خانوارها را بررسی می‌کند (Hanai, 2022: 117). این رشته با استفاده از ابزارهای اقتصادی، مسائل و معضلات موجود در شهرها مانند جرم و جنایت، آموزش و پرورش، حمل و نقل عمومی و مسکن و ... را تحلیل می‌کند (Jalili Mehrabani, 2016: 1). دیوید ریکاردو^۲ انگلیسی و یوهان هاینریش فن تونن^۳ آلمانی از جمله اقتصاددان‌های پیشگام و زمینه‌ساز اقتصاد فضا و همچنین الهام‌بخش در اقتصاد شهری هستند که هر دو این اقتصاددان‌ها بر کاربری زمین کشاورزی تمرکز دارند (Mesagan, 2016: 101). با این تفاوت که ریکاردو (۱۸۲۱) بر اثرات تفاوت‌های حاصلخیزی زمین بر میزان اجاره‌های زمین، اما تونن (۱۸۲۶) بر اثرات هزینه متفاوت حمل‌ونقل بر مکان‌یابی کاربری‌های زمین کشاورزی تأکید دارد، اما از آنجایی که مدل تونن بر مبنای روابط متقابل بین شهر بازار مرکزی و حوزه نفوذ آن ارائه می‌شود؛ بنابراین در مقایسه با مدل ریکاردو اثر مستقیم‌تر و قوی‌تری بر اقتصاد شهری برجای می‌گذارد (Richrdson, 1979).

1- Urban Economics

2 - David Ricardo

3 - Johann Heinrich von Thünen

بررسی‌های اقتصاد شهری بر یک مدل به‌خصوص تکیه دارند که در دهه‌ی ۶۰ میلادی توسط ویلیام آلونسو^۴، ریچارد موث^۵، و ادوارد میلز^۶ برای ساختار فضایی شهری ارائه شد. این مدل شهر تک مرکزی^۷ نامیده می‌شود. درحالی‌که عموماً در اقتصاد نئوکلاسیک روابط فضایی میان افراد و مؤسسات در نظر گرفته نمی‌شود، اقتصاد شهری با تمرکز بر این‌گونه روابط، تلاش می‌کند انگیزه‌های زیربنایی که موجب تشکیل، کارکرد و توسعه‌ی شهرها می‌شوند را دریابد (Zenooz, 2009:6).

مدل شهر تک مرکزی آلونسو از همان زمانی که پدید آمد تاکنون، به‌عنوان نقطه‌ی آغازین بررسی‌های اقتصاد شهری کاربرد دارد (Yum, 2016:130). این مدل از یک ناحیه‌ی تجاری مرکزی^۸ و نواحی اطراف آن تشکیل شده که به شکل یک صفحه است. مدل تک مرکزی درگذر زمان تضعیف شده است، زیرا با پیشرفت تکنولوژی، حمل‌ونقل سریع‌تر و ارزان‌تر باعث می‌شود که افراد بتوانند در فاصله‌ی دورتری از محل کارشان زندگی کنند. همچنین پیشرفت‌های ارتباطی نیز موجب می‌شود که افراد با کار کردن از راه دور، از ناحیه‌ی تجاری مرکزی خارج شوند (Dou and Han, 2019:101). علاوه بر این، تحقیقات اخیر در تلاش بوده‌اند تا مفهوم چندمرکزی را که در مدل شهر حاشیه‌ای^۹ جول گارو^{۱۰} آورده شده است، توصیف کنند (زنگنه، ۲۵:۱۳۸۸). توصیفات متعددی برای چنین گسترش‌هایی در شهرها ارائه شده‌اند که در آن‌ها عواملی همچون مطلوبیت حاصل از هزینه‌ی کمتر مسکن نیز آورده شده‌اند (Li and Wang, 2022). پس می‌توان اقتصاد شهری را به‌عنوان مطالعه روابط فضایی بین افراد، خانوارها و شرکت‌ها از یک منظر اقتصادی تعریف نمود (houn, 2021:1866)؛ این بدان معناست که تمرکز اقتصاد شهری عمدتاً بر ارائه تحلیلی فضایی از فعالیت‌های اقتصادی در شهرهاست. اکثر تحلیل‌های اقتصاد شهری به دنبال بسط رفتارهای افراد و شرکت‌ها در اقتصاد خرد به نحوه اثرگذاری عامل «فضا» بر این قبیل رفتارها بوده است (Nouse, 1971; Rasmussen, 1973; Burnell, 2010). در قلمرو و نگرش‌های اقتصاد شهری سه نظریه مطرح است که در ادامه این نظریه‌ها به‌اختصار شرح داده می‌شوند:

جدول (۱): قلمرو و نگرش‌های اقتصاد شهری

نظریه	نظریه پرداز	شرح نظریه
مکان‌یابی فعالیت کشاورزی (فاصله تا بازار)	فن تونن اقتصاددان آلمانی	بر اساس آن محصولات مختلف کشاورزی از محل تولید تا بازار فروش به نسبت فاصله ارزش‌گذاری و قیمت یابی می‌شود، بر اساس این مدل محصولاتی که بافاصله نزدیک‌تر به بازار عرضه می‌شوند با احتساب هزینه حمل‌ونقل و نوع محصول سود بیشتری را عاید کشاورز می‌کردند، این مدل در اقتصاد روستایی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.
مکان‌یابی صنایع		بر اساس آن محصولات صنایع و مکان استقرار صنایع با توجه به عوامل فوق محاسبه شده و به حداکثر سود می‌رسید که فاصله تا بازار فروش و نیروی انسانی و هزینه‌های تولید در این مدل متعادل است و هر چه قدر صنایع به معادن اولیه نزدیک‌تر و به راه‌های ارتباطی سریع دسترسی داشته باشد، از سود بیشتری برخوردار خواهند بود.
مکان‌یابی خدمات و نظریه مکان مرکزی		این نظریه مبتنی بر این است که اصولاً مصرف‌کنندگان کالا و خدمات سعی دارند کالاهای موردنیاز خود را از نزدیک‌ترین مرکز تولید و عرضه کالا به دست آورند و با این کار از هزینه‌های جابه‌جایی بکاهند و درواقع بهای کمتری برای هر کالا بپردازند. در اقتصاد شهری امروز با تجمع تولیدات و مراکز فروش در شهرها و نیاز به جلب مشتری و نیز فاصله‌گیری شهرها از هم و توسعه چشمگیر دیگر شهرها، با توجه به افزایش جمعیت و گسترش بی‌اندازه شهرها این نظریه یا مدل، کاربردهای بسیاری داشته است. ایجاد فروشگاه‌های زنجیره‌ای و ... که در شهرها و روستاهای پیرامون بر اساس این نظریه شکل گرفته است و عرضه کالا و خدمات را تحت پوشش قرار می‌دهد، نشان از اهمیت این نظریه دارد.

(منبع: مطالعات نگارندگان، ۱۴۰۴)

4-William Alonso

5- Richard Muth

6-Edward Mills

7 -Monocentric City

8- Central Business District

9 -Edge City

10 -Joel Garreau

در باب اقتصاد شهری پایدار و بحث مدیریت راهبردی در جهان و ایران تاکنون پژوهش‌های متعددی توسط محققان انجام شده است که در زیر به اهم آن‌ها اشاره می‌کنیم:

ین و همکاران^{۱۱} (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان "تحلیل پایداری «اقتصاد، جامعه و محیط» از دیدگاه ساختار فضایی شهری" به بررسی توسعه شهری با کیفیت بالا، اندازه‌گیری شکاف‌های پایداری شهرها در تراکم‌های شهری و کشف عوامل مؤثر بر پایداری پرداختند. بیشتر مطالعات آن‌ها بر روی عوامل در مقیاس شهرداری تمرکز داشت و نقش ساختار درون‌شهری و تعاملات بین‌شهری در پایداری شهری نامشخص بود. یافته‌ها نشان داد که عملکرد زیست‌محیطی نسبت به اقتصاد و جامعه کیفیت بهتری دارد و بهبود امکانات حمل‌ونقل و ترویج همکاری‌های بین‌شهری برای پایداری اقتصادی مفید است، همچنین بهبود رفاه اجتماعی به پایداری اجتماعی کمک می‌کند (Yin et al, 2025:1).

کریستنسن^{۱۲} (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان "اهداف توسعه پایدار، منابع شهری و اقتصاد چرخه‌ای" به ارتباط بین منابع شهری در چارچوب اهداف برای شهرهای پایدار را نشان می‌دهند و همگرایی بین ترتیبات ناشی از فناوری‌های مختلف را برجسته می‌کنند. علاوه بر نیاز به مشارکت اجتماعی در فرآیندهای متفاوت برای دستیابی به اهداف برای آینده بهتر و شهرهای پاک‌تر تأکید می‌کنند (Christensen, 2023:1).

سانتاگاتا و همکاران^{۱۳} (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان "ارزیابی پایداری اکوسیستم‌های شهری از طریق شاخص‌های اقتصاد چرخه‌ای" مفاهیم و ابزارهای اقتصاد چرخه‌ای با توجه به اجرای آن‌ها در بخش‌های کشاورزی، شهری و صنعتی به سمت مدل‌های کسب‌وکار نوآورانه برای بهینه‌سازی استفاده از منابع، عملکرد فرآیند و سیاست‌های توسعه، توجه روزافزونی را به خود جلب می‌کنند. با این حال، شاخص‌های بیوفیزیکی و اقتصادی معمولی به‌سختی با ویژگی‌های اقتصاد چرخه‌ای مطابقت دارند. شاخص‌های تک‌بعدی معمولاً قادر به ارتباط موفقیت‌آمیز عملکرد فرآیند و استفاده از خدمات اکوسیستم و سرمایه طبیعی نیستند، زیرا کیفیت و پایداری محیطی (تجدید پذیری، مناسب برای استفاده، پتانسیل بازیافت) منابع و پیچیدگی را ارزیابی نمی‌کنند. تعامل بین محیط‌های کشاورزی/صنعتی/شهری و سیستم‌های اجتماعی-اقتصادی و تبدیل به تصویری ناقص و ناکافی، به‌دوراز دیدگاه مؤثر اقتصاد چرخه‌ای است (Santagata et al, 2020:1).

امیدخواه و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی با عنوان "نقش بازاریابی دیجیتال و مسئولیت اجتماعی شرکت بر اقتصاد شهری در کسب و کارهای کوچک و متوسط" به بررسی نقش بازاریابی دیجیتال و مسئولیت اجتماعی شرکت بر اقتصاد شهری در کسب و کارهای کوچک و متوسط پرداختند. به‌منظور سنجش متغیر اقتصاد شهری از پرسشنامه محقق ساخته و همچنین جهت سنجش متغیرهای بازاریابی دیجیتال و مسئولیت اجتماعی از پرسشنامه استاندارد استفاده شده است. برای آزمون فرضیه‌ها از روش مدل معادلات ساختاری و در بستر نرم‌افزارهای آماری smart PLS و Spss بهره گرفته شد. طبق تحقیق انجام گرفته یافته‌ها گواهی از اثرات مثبت و معنادار بازاریابی دیجیتال و مسئولیت اجتماعی سازمان بر اقتصاد شهری دارد (Omidkhan et al, 2024:159).

کشاورز و حسین زاده (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان "بررسی اثر سرریزی نوآوری بر رشد اقتصادی: مطالعه موردی کشورهای D8" به مطالعه و بررسی اثرات مستقیم و غیرمستقیم سرریزی نوآوری بر رشد اقتصادی در کشورهای گروه دی هشت در دوره زمانی ۲۰۲۰-۲۰۱۲ پرداختند. شاخص نوآوری در نظر گرفته شده، شاخص نوآوری جهانی (Global Innovation Index: GII) بود و برای بررسی اثرات سرریزی نوآوری از مدل اقتصادسنجی دوربین فضایی (Spatial Durbin Model: SDM) استفاده شد. همچنین ماتریس وزنی فضایی (W) بین کشورهای مورد مطالعه بر اساس وزن تجاری بین کشورها ایجاد شد. نتایج مدل نشان داد که همه متغیرهای مدل شامل تشکیل سرمایه، نیروی کار، باز بودن تجاری، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و نوآوری بر رشد اقتصادی کشورها دارای اثرات مستقیم و معناداری بوده است. تشکیل سرمایه و نوآوری بیشترین ضریب اثرگذاری مستقیم را بر رشد اقتصادی کشورها داشته است. بررسی اثرات سرریزی (غیرمستقیم) نشان داد که نوآوری دارای اثرات سرریزی مثبت و معناداری بر رشد اقتصادی کشورها بوده است (Keshavarz & Hosseinzadeh, 2023:1).

11-Yin et al

12- Christensen

13- Santagata et al

صابر پور (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان "بررسی و شناسایی مؤلفه‌های اقتصاد شهری (مطالعه موردی: شهرداری تهران)" به بررسی و شناسایی مؤلفه‌های اقتصاد شهری در شهرداری تهران پرداخت. نتایج نشان داد که مؤلفه‌های اقتصاد شهری (حمل‌ونقل، سلامت شهری، انرژی، آموزش، تکنولوژی، دسترسی به منابع، زمین و مسکن و سیاست‌گذاری عمومی) می‌باشند که بر اساس نتایج این تحقیق مدیران، مشاوران و کارشناسان در شهرداری تهران و دیگر سازمان‌ها می‌توانند با تقویت این مؤلفه‌ها، رشد اقتصاد شهری را محقق سازند (Saberpour, 2023:31).

حنایی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان "تحلیل فضایی روابط میان مؤلفه‌های اکولوژی و اقتصاد پایدار شهری (نمونه موردی: محله نه دره مشهد)" به بررسی اینکه شهر به اکولوژی برای بقا و به اقتصاد برای رشد پایدار نیاز دارد که در فرم شهر به‌عنوان ارتباطی مؤثر میان مؤلفه‌های اکولوژیک و اقتصاد پایدار نمود پیدا می‌کند. از طرفی توسعه کالبدی بی‌رویه، ظرفیت‌های اکولوژیک و توانایی اکوسیستم‌های طبیعی را محدود ساخته و فعالیت‌های نامتعادل اقتصادی موجب برهم زدن تعادل زیستی در کلیه ابعاد زندگی انسانی و در فرم شهر شده است. بدین منظور محله نه دره مشهد به دلیل داشتن زمینه اکولوژیکی ارتفاعات جنوب جهت توسعه گردشگری، همراه با خطر تخریب اکولوژیک منطقه به دلیل مورفولوژی ناکارآمد و گروه‌های ناهنجار اجتماعی و فرصت‌های اقتصادی آن مورد انتخاب قرار گرفته است، تا بتوان با تحلیل فضایی روابط مؤلفه‌های تأثیرگذار در این محله، به راهکاری عملی جهت حل مشکل رسید. در این راستا پرسش‌نامه‌ای متشکل از شاخص‌ها و مؤلفه‌هایی که روایی و پایایی آن در محله موردسنجش قرار گرفت تدوین و بین ۳۷۸ نفر از ساکنین نه دره، توزیع شد و با استفاده از ابزارهای تحلیلی نرم‌افزار لیزرل و Spss و با تکنیک معادلات ساختاری روابط مؤلفه‌ها و تأثیرات آن در محله مشخص شد و همچنین با استفاده از ابزار Spatial Analysis نرم‌افزار GIS، در راستای هدف کلان، تحلیل فضایی بر اساس روابط مؤلفه‌های پژوهش انجام گردید. در نهایت طبق یافته‌های تحقیق می‌توان گفت، شاخص‌های مرتبط با بهبود وضعیت مسکن افراد در بستر اکولوژیکی محله تأثیر بسزایی بر ارتقاء پایداری آن داشته و هسته اولیه شکل‌دهنده محله نه دره، بنا بر هم‌پوشانی نقش‌های تعیین‌کننده وضعیت مؤلفه‌ها در بافت، در پایین‌ترین میزان به‌لحاظ برخورداری از شاخص‌ها قرار دارند. در نتیجه، مهم‌ترین راهبرد غیرتهاجمی در محله نه دره را می‌توان ارتقاء پایداری اقتصادی در بستر اکولوژیک در راستای بهبود مسکن در نظر گرفت. این راهبرد را که راهکارهای عملی آن بر اساس نتایج آمار استنباطی حاصل از معیارها به‌دست آمده است را می‌توان به‌عنوان نقطه عطفی در جهت حل مشکلات بافت کالبدی نه دره برشمرد (Hanaei et al, 2022:117).

لشکری زاده (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان "نقش اقتصاد خلاق در رشد اقتصادی کشورهای منتخب" به بررسی تأثیر شاخص صادرات کالاهای خلاق بر رشد اقتصادی کشورهای عضو توسعه و همکاری اقتصادی (OECD) در دوره ۲۰۱۵-۲۰۰۲ با استفاده از رهیافت GMM پرداخت. یافته‌های آزمون تأییدکننده این بود که رشد اقتصادی همان‌طور که با مؤلفه‌های تعداد نیروی کار و سرمایه تشکیل یافته و با سرمایه انسانی ارتباط دارد، تحت تأثیر خلاقیت و نوآوری نیز می‌باشد. همچنین نتایج نشان داد سرمایه‌های انسانی در تأثیرگذاری صنایع خلاق بر رشد اقتصادی مؤثر هستند. به عبارتی آموزش و تحصیلات زمانی می‌تواند بر رشد و توسعه اقتصادی تأثیرگذار باشند که به خلاقیت و نوآوری منجر شود. لذا، پیشنهاد شد با ایجاد زیست‌بوم‌های نوآوری، تهیه سند آمایش خلاقیت، حمایت و حفاظت از نوآوران، نظام خلاقیت در کشورها نهادینه شوند تا از طریق دستیابی به اقتصادی خلاق و دانش‌محور توسط سرمایه انسانی، رشد و توسعه پایدار تحقق یابد (Lashkarizadeh, 2021:265).

مودت و ولی پور (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان "مدیریت توسعه شهری با رویکرد اقتصاد پایدار و مدل‌سازی LQ (نمونه موردی: بافت شهری دزفول)" بیان می‌کنند که شهری دارای توسعه پایدار است که باید اقتصاد شهری پایدار، جامعه شهری پایدار و محیط‌زیست شهری پایدار را با حفظ اکوسیستم داشته باشد. این پژوهش با هدف توسعه‌ای-کاربردی و روش توصیفی-تحلیلی صورت گرفت. داده‌های فعالیت‌های صنعتی، خدماتی، کشاورزی به‌صورت مقایسه‌ای در سال ۱۳۹۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. همچنین داده‌های بخش‌های اقتصادی به‌وسیله ضریب مکانی LQ و نمایش نموداری با سه عنصر اقتصاد شهری، اقتصاد شهر دزفول و مقایسه میان دو بافت شهر مورد ارزیابی قرار گرفته است. با تحلیل و بررسی اقتصاد توسعه پایدار شهر دزفول از لحاظ ضریب مکانی که خود شامل اشتغال پایه و غیر پایه است، پیشنهادهایی برای بهبود یافتن نسبت و ضرایب اقتصادی ارائه شده است و با سنجش اقتصاد شهر دزفول بر اساس معیار کشوری به همراه بافت قدیم و جدید دزفول به اشتغال غیر پایه می‌رسید که این امر

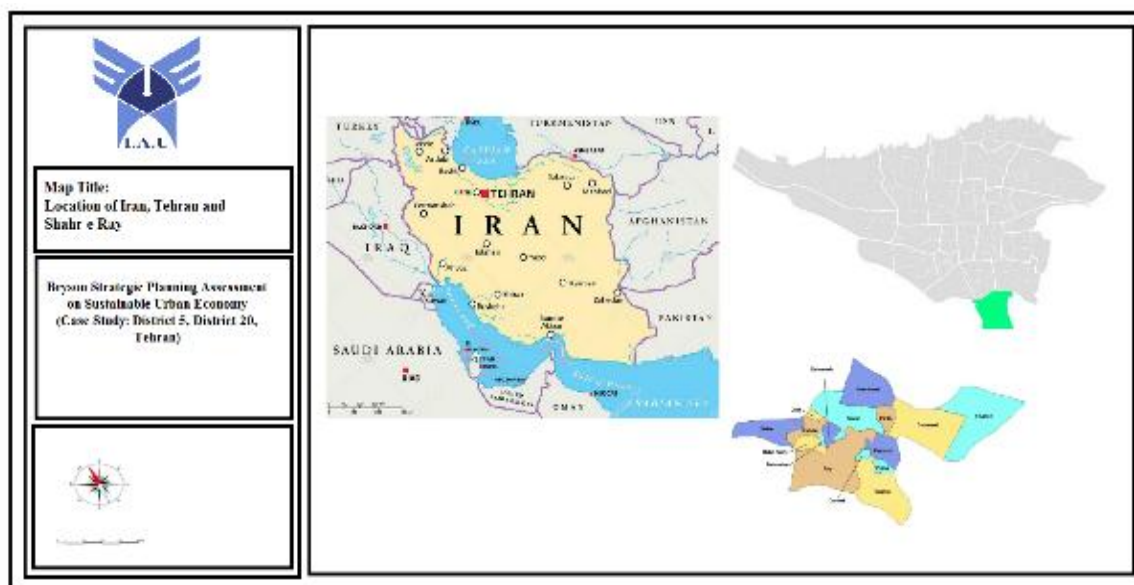
باعث از کارافتادگی اقتصاد شهر و در نهایت شهر را از توسعه پایدار دور می‌کند که برای رفع این مشکل از دو سناریوی الگوی مصرف و بهره‌وری نیروی ثابت کار پیشنهادهایی ارائه می‌شود که به توسعه پایدار شهری کمک می‌کند (Movadat & Valipour, 2020:53).

محدوده مورد مطالعه

منطقه ۲۰ شهرداری تهران یکی از مناطق جنوبی شهری تهران است و بخش عمده‌ای از شهرری در منطقه ۲۰ تهران قرار دارد. منطقه بیست شهرداری تهران از شمال به بزرگراه آزادگان، از شرق به بزرگراه امام علی، از جنوب به بزرگراه آوینی و اراضی اطراف و از غرب به مبارک‌آباد و صالح‌آباد محدود می‌شود. همچنین شهرستان ری به عنوان بخشی از منطقه بیست شهرداری تهران از شمال به تهران، از جنوب به شهرستان قم، از شرق به شهرستان ورامین و شهرستان پاکدشت، از غرب به شهرستان‌های اسلامشهر، رباط کریم و زرنجیه محدود می‌شود.

این منطقه با مناطق نوزده، شانزده و پانزده همجوار است. منطقه ۲۰ تنها منطقه جنوبی تهران است که کل منطقه در قسمت جنوب اتوبان آزادگان قرار گرفته است. منطقه بیست شهرداری تهران دارای هفت ناحیه و بیست محله است.

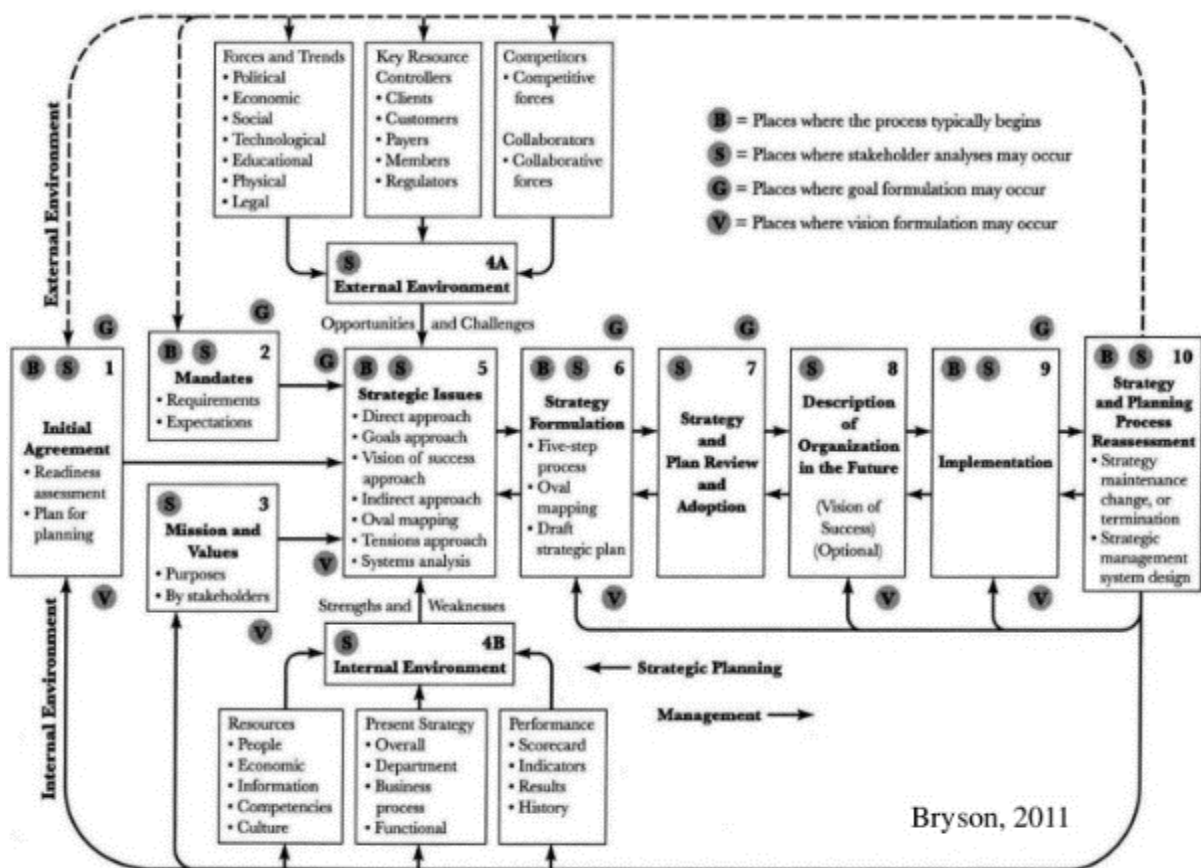
نواحی یک تا پنج در محدوده شهری و دو ناحیه شش و هفت هم به عنوان محدوده غیرشهری و حریم منطقه به حساب می‌آید. منطقه بیست از کهن‌ترین و قدیمی‌ترین سکونتگاه‌های شهری تهران است، سابقه تاریخی و تمدنی طولانی دارد. تاریخ سکونت در این شهر به ۸۰۰۰ سال پیش از میلاد برمی‌گردد. اگر چه ری همواره یکی از شهرهای مهم ایران باستان به شمار می‌رفت، ولی هیچ‌گاه پایتخت در ایران باستان و ایران پیش از اسلام نبود. این شهر در قرن چهارم هجری بزرگ‌ترین مراکز چهارگانه ایالت جبال بوده است. ابن حوقل گوید بعد از بغداد آبادتر از ری شهری در شرق نیست، جز آنکه نیشابور به وسعت از آن بیشتر و بزرگتر است. در این منطقه آثار تاریخی متعددی از دوران ایران باستان، ایران پس از اسلام با قدمت چند هزار ساله بر جای مانده است. از آن جمله می‌توان به این اماکن تپه میل، آتشکده بهرام، دژ رشکان، چشمه علی، باروی ری، بازار ری، برج طغرل، کوه نقارخانه، استودان گبرها، زندان هارون، گنبد امیر اینانج، کاروانسرای کنارگرد، قلعه گبری، برج نقاره خانه، بازار ری و ... اشاره کرد (سایت شهرداری منطقه ۲۰ تهران، تاریخ بازدید ۱۴۰۴/۰۶/۰۵).

شکل (۱): محدوده مورد مطالعه (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۴)

تحقیق حاضر از نظر هدف از نوع پژوهش‌های کاربردی، از نظر روش گردآوری داده‌ها از روش آمیخته (کمی-کیفی)، به لحاظ زمانی مقطعی و به لحاظ مکانی در منطقه ۲۰ تهران انجام شده است. درباره تحقیق باید گفت روش‌های متعددی برای تحقیق بکار برده می‌شود و معمولاً محققان در خصوص تعریف مشخص از انواع روش‌های تحقیق، اتفاق نظر نداشته و بر این اساس تقسیم‌بندی‌های متفاوتی از آن به عمل آمده است. در پژوهش حاضر از مدل برنامه‌ریزی برائسون جهت ارائه مدلی راهبردی و استراتژیک بهره گرفته شده است.

مدل برنامه‌ریزی استراتژیک برائسون^{۱۴} یکی از متدولوژی‌های رایج برای برنامه‌ریزی راهبردی است که یک فرایند چندبخشی برای تدوین و گسترش راهبردها مانند ارائه مأموریت و اهداف سازمان، شناخت و تعیین موانع و موقعیت‌های موجود در سازمان، عوامل داخلی و خارجی سازمان، به همراه پیشنهادهایی در راه دستیابی به تصورات و پندارها و برآمدن از پس موانع سازمان تلاش می‌کند. البته سازمان باید هدف راهبرد سازمان را فراتر از نیازمندی‌های دگرگونی‌های محیطی و مدیریت منابع دنبال کند. در این‌گونه سازمان‌ها هدف راهبرد این است که شرایط را فراهم آورد تا سازمان بتواند ارزش‌های حیاتی بیافریند و همچنین راهبردهای توان‌سازگاری با شرایط گوناگون آینده را هم داشته باشند (Pahlavani, 2010: 108-109). مراحل فرایند برنامه‌ریزی استراتژیک برائسون شامل توافق اولیه (برنامه‌ریزی، زمان‌بندی انجام کار، گزارش‌دهی)، تعیین وظایف (وظایف محول شده به سازمان)، تحلیل ذینفعان (تنظیم بیانیه مأموریت سازمان، وضعیت عملکردی سازمان)، تنظیم بیانیه مأموریت سازمان (مرتفع کردن اختلافات درون‌سازمانی در بستر بحث‌ها و فعالیت‌های سازنده و مؤثر آنها)، شناخت محیط سازمان (استراتژیک عمل کردن شناخت شرایط)، تعیین موضوعات استراتژیک پیش روی سازمان (تعیین انتخاب‌های مواجهه شدن سازمان با آنها)، تعیین استراتژی‌ها (تعیین اهداف، سیاست‌ها، برنامه‌ها، فعالیت‌ها، تصمیمات یا تخصیص‌های منابع، اجرای برنامه و مدیریت استراتژیک)، شرح طرح‌ها و اقدامات (اجرای هر یک از استراتژی‌های انتخاب شده)، تنظیم دورنمای سازمانی برای آینده (شرحی از مأموریت، استراتژی‌های اخلاقی مدنظر همه کارمندان، پویایی و همسویی انگیزه و نیروی افراد در رسیدن به اهداف سازمان)، برنامه عملیاتی یک‌ساله (تهیه چارچوبی تحلیلی برای فرآیند تصمیم‌گیری استراتژیک و مرجعی برای نظارت بر نحوه اجرای استراتژی) است (Armstrong, 2011: 46-47).

شکل (۲): مدل برنامه‌ریزی استراتژیک برایسون (منبع: برایسون، ۲۰۱۱)

یافته‌های تحقیق

توسعه اقتصادی در هر منطقه مستلزم شناخت جامع از منابع طبیعی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و سایر قابلیت‌ها و پتانسیل‌ها است. به همین منظور، در این بخش با استفاده از مدل تحلیلی QSPM به شناسایی و تحلیل نقاط قوت و ضعف و همچنین فرصت‌ها و تهدیدهای منطقه خواهیم پرداخت و سپس با استفاده از برنامه‌ریزی برایسون، چشم‌اندازی برای رونق اقتصادی منطقه ترسیم خواهیم کرد.

ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی (QSPM)^{۱۵}

یکی از روش‌ها و تکنیک‌های ارزیابی، پایش و نظارت برای تحقق استراتژی استفاده از ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی - (QSPM) می‌باشد. در این روش که در بسیاری از پژوهش‌های مربوط به مدیریت و برنامه‌ریزی استراتژیک مورد استفاده قرار می‌گیرد مشخص می‌گردد که کدامیک از گزینه‌های استراتژیک انتخاب شده امکان‌پذیر می‌باشد و در واقع این استراتژی‌ها را اولویت‌بندی می‌نماید. در این پژوهش تصمیم‌گیری درباره راهبردهای قابل قبول توسعه اقتصادی - اجتماعی منطقه ۲۰ تهران با استفاده از تجزیه و تحلیل علمی صورت می‌گیرد. در مرحله قبلی با مقایسه عوامل داخلی و خارجی، راهبردهای قابل قبول شناسایی گردیدند. در مرحله حاضر در ارتباط با راهبردهای قابل قبول شناسایی می‌شود. جذابیت هر راهبرد با استفاده از ماتریس برنامه‌ریزی کمی مشخص شده و راهبردهای دارای جذابیت بالا به‌عنوان راهبردهای مورد تأکید و اولویت‌دار در توسعه اقتصادی - اجتماعی منطقه ۲۰ تهران تعیین می‌گردد. برای تهیه جدول برنامه‌ریزی کمی راهبردی منطقه ۲۰ تهران مراحل زیر طی شده است:

- ابتدا عوامل داخلی و خارجی و امتیاز وزنی هریک از آنها به جدول برنامه‌ریزی راهبردی منتقل شده و سپس کلیه راهبردهای قابل قبول پیشنهاد شده و در ردیف بالای ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی فهرست می‌شوند.
  - برای تعیین جذابیت هر راهبرد در یک مجموعه از راهبردها، بنا به اهمیت آن در تدوین هر راهبرد امتیازی از ۱ تا ۴ داده می‌شود.
  - برای به دست آوردن جمع امتیاز نهایی جذابیت وزن‌های مرحله اول را در امتیاز جذابیت مرحله دوم ضرب می‌کنیم. بدین ترتیب مجموعه امتیازهای جذابیت هریک از عوامل راهبرد به دست می‌آید؛ جمع امتیازهای جذابیت نشان‌دهنده جذابیت هریک از عوامل در یک مجموعه از راهبردها است.
- از جمع امتیازهای جذابیت هر ستون جدول برنامه‌ریزی کمی راهبردی، امتیاز جذابیت نهایی هریک از راهبردها به دست می‌آید که نشان‌دهنده راهبردهایی است که از جذابیت بیشتری برخوردار هستند.

جدول (۲): سنجش برنامه‌ریزی استراتژیک برایسون منطقه ۲۰ تهران

عوامل داخلی و خارجی		امتیاز وزنی	سنجش برنامه‌ریزی استراتژیک برایسون منطقه ۲۰ تهران											
			So1		So2		So3		ST1		ST2		ST3	
عوامل			AS	TA	AS	TA	AS	TA	AS	TA	AS	TA	A	TAS
نقاط قوت (S)	S1	۰/۲۱												
	S2	۰/۱۸	۳	۰/۶۳	۱	۰/۲۱	۱	۰/۲۱	۳	۰/۶۳	۱	۰/۲۱	۱	۰/۲۱
	S3	۰/۲۴	۴	۰/۷۲	۲	۰/۳۶	۱	۰/۱۸	۳	۰/۵۴	۱	۰/۳۶	۱	۰/۱۸
	S4	۰/۱۵	۴	۰/۴۸	۳	۰/۷۲	۱	۰/۲۴	۴	۰/۹۶	۱	۰/۲۴	۱	۰/۲۴
	S5	۰/۰۴	۴	۰/۶	۳	۰/۴۵	۱	۰/۱۵	۲	۰/۳	۱	۰/۱۵	۱	۰/۱۵
	S6	۰/۲۱	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۲	۰/۰۸	۲	۰/۰۸	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴
	S7	۰/۱۲	۴	۰/۸۴	۳	۰/۶۳	۲	۰/۴۲	۳	۰/۶۳	۱	۰/۲۱	۱	۰/۲۱
	S8	۰/۰۸	۲	۰/۲۴	۱	۰/۱۲	۱	۰/۱۲	۳	۰/۳۶	۱	۰/۱۲	۱	۰/۱۲
	S9	۰/۲۰	۱	۰/۰۸	۲	۰/۱۶	۱	۰/۰۸	۲	۰/۱۶	۱	۰/۰۸	۱	۰/۰۸
	S10	۰/۱۵	۲	۰/۴	۱	۰/۲۰	۲	۰/۴	۳	۰/۶	۱	۰/۲۰	۱	۰/۲۰
	S11	۰/۰۸	۳	۰/۴۵	۲	۰/۳	۲	۰/۳	۲	۰/۳	۱	۰/۱۵	۱	۰/۱۵
	S12	۰/۰۲	۴	۰/۳۲	۳	۰/۲۴	۲	۰/۱۶	۳	۰/۲۴	۱	۰/۰۸	۱	۰/۰۸
نقاط ضعف (W)	W1	۰/۰۷	۲	۰/۰۴	۱	۰/۰۲	۱	۰/۰۲	۳	۰/۰۶	۱	۰/۰۲	۱	۰/۰۲
	W2	۰/۰۶	۴	۰/۲۸	۲	۰/۱۴	۱	۰/۰۷	۳	۰/۲۱	۱	۰/۰۷	۱	۰/۰۷
	W3	۰/۰۶	۳	۰/۱۸	۲	۰/۱۲	۱	۰/۰۶	۴	۰/۲۴	۲	۰/۱۲	۱	۰/۰۶
	W4	۰/۰۵	۴	۰/۲۴	۲	۰/۱۲	۱	۰/۰۶	۲	۰/۱۲	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶
	W5	۰/۰۵	۴	۰/۲۰	۳	۰/۱۵	۲	۰/۱۰	۴	۰/۲۰	۲	۰/۱۰	۱	۰/۰۵
	W6	۰/۰۵	۳	۰/۱۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۳	۰/۱۵	۱	۰/۰۵	۲	۰/۱۰
	W7	۰/۰۴	۳	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۱	۰/۰۵	۳	۰/۱۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵
	W8	۰/۰۳	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۲	۰/۰۸	۲	۰/۰۸	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴
	W9	۰/۰۲	۲	۰/۰۶	۲	۰/۰۶	۱	۰/۰۳	۳	۰/۰۹	۲	۰/۰۶	۱	۰/۰۳
	W10	۰/۰۲	۱	۰/۰۲	۲	۰/۰۴	۱	۰/۰۲	۳	۰/۰۶	۱	۰/۰۲	۱	۰/۰۲
	W11	۰/۰۲	۳	۰/۰۶	۲	۰/۰۴	۲	۰/۰۴	۳	۰/۰۶	۲	۰/۰۴	۱	۰/۰۲
	W12	۰/۰۱	۳	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۲	۳	۰/۰۶	۱	۰/۰۲	۱	۰/۰۲
	W13	۰/۰۳	۳	۰/۰۳	۱	۰/۰۱	۱	۰/۰۱	۳	۰/۰۳	۱	۰/۰۱	۱	۰/۰۱
نقاط فرصت (O)	O1	۰/۰۸	۳	۰/۰۹	۱	۰/۰۳	۱	۰/۰۳	۳	۰/۰۹	۱	۰/۰۳	۱	۰/۰۳
	O2	۰/۰۷	۴	۰/۳۲	۴	۰/۳۲	۲	۰/۱۶	۳	۰/۲۴	۲	۰/۱۶	۱	۰/۰۸
	O3	۰/۰۶	۴	۰/۲۸	۲	۰/۱۴	۱	۰/۰۷	۴	۰/۲۸	۱	۰/۰۷	۱	۰/۰۷

	O4	۰/۰۵	۳	۰/۱۸	۲	۰/۱۲	۱	۰/۰۶	۴	۰/۲۴	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶
	O5	۰/۰۴	۳	۰/۱۵	۲	۰/۱۰	۱	۰/۰۵	۴	۰/۲۰	۲	۰/۱۰	۱	۰/۰۵
	O6	۰/۰۵	۴	۰/۱۶	۳	۰/۱۲	۲	۰/۰۸	۳	۰/۱۲	۲	۰/۰۸	۱	۰/۰۴
	O7	۰/۰۳	۳	۰/۱۵	۱	۰/۰۵	۲	۰/۱۰	۲	۰/۱۰	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵
	O8	۰/۰۳	۳	۰/۰۹	۲	۰/۰۶	۱	۰/۰۳	۳	۰/۰۹	۱	۰/۰۳	۱	۰/۰۳
	O9	۰/۰۳	۳	۰/۰۹	۲	۰/۰۶	۲	۰/۰۶	۲	۰/۰۶	۱	۰/۰۳	۱	۰/۰۳
	O10	۰/۰۳	۳	۰/۰۹	۲	۰/۰۶	۲	۰/۰۶	۲	۰/۰۶	۱	۰/۰۳	۱	۰/۰۳
	T1	۰/۰۸	۳	۰/۰۹	۲	۰/۰۶	۲	۰/۰۶	۲	۰/۰۶	۲	۰/۰۶	۱	۰/۰۳
	T2	۰/۰۷	۳	۰/۲۴	۲	۰/۱۶	۲	۰/۱۶	۳	۰/۲۴	۱	۰/۰۸	۱	۰/۰۸
	T3	۰/۰۶	۱	۰/۰۷	۲	۰/۴۹	۱	۰/۰۷	۳	۰/۲۱	۲	۰/۱۴	۱	۰/۰۷
نقاط تهنید (T)	T4	۰/۰۷	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۲	۰/۱۲	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶
	T5	۰/۰۶	۱	۰/۰۷	۱	۰/۰۷	۱	۰/۰۷	۲	۰/۱۴	۱	۰/۰۷	۱	۰/۰۷
	T6	۰/۰۵	۳	۰/۱۸	۲	۰/۱۲	۲	۰/۱۲	۲	۰/۱۲	۲	۰/۱۲	۱	۰/۰۶
	T7	۰/۰۴	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۲	۰/۱۰	۲	۰/۱۰	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵
	T8	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۲	۰/۰۸	۳	۰/۱۲	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴
	T9	۰/۰۳	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۲	۰/۰۸	۴	۰/۱۶	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴
	T10	۰/۰۲	۱	۰/۰۳	۲	۰/۰۶	۲	۰/۰۶	۳	۰/۰۹	۱	۰/۰۳	۱	۰/۰۳
	جمع نمرات	-	-	۸/۸	-	-	-	۴/۵۵	-	۷/۹۲	-	۳/۸۲	-	۳/۲۳

(منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴)

جدول (۳): سنجش برنامه ریزی استراتژیک برایسون منطقه ۲۰ تهران

اولویت بندی راهبردها	سنجش برنامه ریزی استراتژیک برایسون منطقه ۲۰ تهران
اولویت اول	SO1. ارائه برنامه توسعه اقتصادی- اجتماعی مدون در محدوده
اولویت سوم	SO2. ترغیب سرمایه گذاران بالاخص بخش توریسم به سرمایه گذاری در محدوده
اولویت چهارم	SO3. استفاده از تبلیغات جهت نمایان سازی جاذبه های موجود در محدوده
اولویت دوم	ST1. توجه مدیران شهری به برنامه ریزی راهبردی محدوده
اولویت پنجم	ST2. استفاده از استعدادهای طبیعی جهت ایجاد فرصت های رشد و توسعه
اولویت ششم	ST3. توجه به فرهنگ مردم در برنامه ریزی های توسعه اقتصادی- اجتماعی

(منبع: نگارندگان، ۱۴۰۴)

در راستای مطالب مطرح شده برنامه ریزی استراتژیک منطقه ۲۰ تهران با توجه به گام های ده گانه مبتنی بر برنامه ریزی راهبردی (مدل برایسون) ارائه می شود (جدول ۴).

جدول (۴): تدوین مراحل انجام مدل برایشون با رویکرد راهبردی در محدوده

مرحله	مراحل مدل برایشون	مفاهیم اصولی
مرحله اول	توافق مقدماتی	تجهیز فضاهای فرهنگی، اجتماعی و هنری غنی سازی اوقات فراغت افزایش مشارکت و تعلق محلی کنترل آسیب‌های اجتماعی توسعه فضاهای عمومی بهبود تعاملات اجتماعی تعیین ارزش‌ها و فرهنگ در محدوده
مرحله دوم	تکالیف، دستورها و وظایف	نگهداری از فضاهای فرهنگی و هنری ارتقاء مشارکت‌های اجتماعی شهروندان و رفاه اجتماعی حمایت از توسعه و تجهیز مدارس کمک به تجهیز مساجد و اماکن مذهبی
مرحله سوم	ذینفعان (محیط خارجی)	مشارکت معاونت اجتماعی- فرهنگی شهرداری اداره آموزش‌های شهروندی
مرحله چهارم	تنظیم بیانیه ماموریت سازمان	اصلاح و تقویت نظام تعاملات با نهادهای فرهنگی، اجتماعی و آموزشی اجرای برنامه‌های سلامت بهداشت و روان توسعه زمین‌های ورزشی روباز و چمن‌های مصنوعی تقویت فضاهای عمومی در مقیاس محله‌ای و منطقه‌ای آموزش و ترویج کارآفرینی و نوآفرینی بهره‌برداری بهینه از سراهای محله ساماندهی افراد در معرض آسیب اجتماعی ساماندهی و تأمین رفاه برای کودکان کار
مرحله پنجم	مفهوم شناخت دیدگاه سازمانی	شناسایی و تحلیل وضع موجود ارزیابی و ترسیم وضع مطلوب
مرحله ششم	تعیین موضوعات استراتژیک پیش روی سازمان	بهره‌گیری از ابزارهای نوین برای افزایش مشارکت مردم در امور محله (فضای مجازی) تقویت فضاهای عمومی با نگاهی گردشگرانه توسعه اقدامات منسجم برای مقابله با آسیب اجتماعی ترویج ارزش‌ها و فرهنگ در محدوده با قدردانی از خانواده‌های شهید، مشاهیر و بزرگان
مرحله هفتم	تعیین استراتژی‌ها	برنامه عملیاتی توسعه اجتماعی- فرهنگی محدوده
مرحله هشتم	دورنمای سازمان	شناسایی نهادهای فرهنگی و اجتماعی بالقوه و بالفعل در مشارکت و توسعه اجتماعی- فرهنگی
مرحله نهم	برنامه عملیاتی و اجرایی	تهیه بانک اطلاعاتی موسسات و نهادهای اجتماعی- فرهنگی حمایت از نهادهای اجتماعی، خانه‌های فرهنگ، سراهای محله و ... مشارکت محوری شهروندان در امور محله مرمت و تجهیز مساجد مرمت و تجهیز اماکن مذهبی مرمت و تجهیز امامزادگان حمایت از نهادهای اجتماعی، فرهنگی و آموزشی در سطح محله انجام تبلیغات محیطی برای بهبود آگاهی‌ها و فرهنگ شهروندی برگزاری دوره‌های آموزش شهروندان نگهداری از مجموعه ورزشی‌های موجود نگهداری از فضاهای فرهنگی، اجتماعی و آموزشی
مرحله دهم	برنامه عملیاتی یکساله	تهیه چارچوبی تحلیلی برای فرآیند تصمیم‌گیری استراتژیک و مرجعی برای نظارت (شهرداری منطقه ۲۰)

نتیجه گیری

شاید بتوان توسعه اقتصادی را فرآیندی دانست که به طور مداوم و یکپارچه رفاه و کیفیت زندگی یک ملت یا جامعه را افزایش می‌دهد. توجه به توسعه و گسترش آن این امر یک ضرورت است و نمی‌توان نسبت به آن بی‌تفاوت بود. البته پرداختن به موضوع گسترش آن کار ساده‌ای نیست، تفاوت‌های علمی و ایدئولوژیک زیادی در این زمینه وجود دارد و این مسائل، پرداختن به این موضوع را دشوار می‌کند. وقتی صحبت از شاخص‌های توسعه، به ویژه توسعه پایدار با تأکید بر اقتصاد شهری می‌شود، مدیریت شهری و قوانین و مقررات سازمانی در صدر فهرست قرار می‌گیرند. اگر تعامل دوگانه بین مردم و دولت‌ها صورت گیرد، می‌توان به مفاهیم توسعه، پایداری و سپس اقتصاد شهری پایدار امیدوار بود؛ بنابراین، در این تحقیق با رویکردی جامع و سیستماتیک، منطقه مورد مطالعه را در قالب نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها بررسی کرده‌ایم که می‌تواند گامی در جهت تحقق اقتصاد شهری پایدار در منطقه‌ای کاملاً مستعد باشد. سپس از استراتژی‌های کمی (QSPM) برای برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی منطقه استفاده شد. نتایج نشان داد که یک برنامه توسعه اقتصادی مدون در منطقه (SO1) باید به عنوان اولویت اول، توجه مدیران شهری به برنامه‌ریزی استراتژیک منطقه (ST1) به عنوان اولویت دوم و ترغیب سرمایه‌گذاران، به ویژه بخش گردشگری که نتایج اقتصادی زیادی برای منطقه دارد (SO2) از اهمیت بیشتری برخوردار بودند. در راستای مباحث مطرح شده، برنامه‌ریزی استراتژیک منطقه حرم عبدالعظیم حسنی (ع) طبق مراحل ده‌گانه مبتنی بر برنامه‌ریزی استراتژیک (مدل برایسون)، تهیه یک چارچوب تحلیلی برای فرآیند تصمیم‌گیری استراتژیک و مرجعی برای نظارت (شهرداری منطقه ۲۰) به عنوان خروجی مدل برایسون برای توسعه اقتصادی منطقه ارائه شد.

References

- Abdevad, Mohsen, Naqibi, Fereydoun (2022). Evaluation of the urban economy of Naqadeh County with sustainable development approach and PESTEL analysis method, Quarterly Journal of Economics and Urban Planning, Tehran City Planning and Studies Center, No. 3 (3): 148-163 (In Persian).
- Armstrong, Michael (2011). Strategic Human Resources Management, translated by Dr. Mohammad Arabi, published by Cultural Research Office, second edition.
- Athari, Kamal. (2015). urban economy and urban sovereignty: An exploration of civil society, the necessity of competent urban sovereignty, International Conference on Planning and Urban Development (In Persian).
- Burnell, J. (2010). Urban Economics, in Free, Rhon C. (Ed), 21 st century economics: a reference handbook, Sage.
- Dou, J., Han, X..(2019). how does the industry mobility affect pollution industry transfer in China: Empirical test on pollution haven hypothesis and porter hypothesis. J. Clean. Prod. 217: 105–115.
- Hanaei, Toktam, Sadegh Iqbali, Parinaz, Daneshvar, Maryam. (2022). Spatial analysis of relationships between the components of ecology and sustainable urban economy (case study: Noh Darreh Mashhad Alley), Geographical Space Quarterly, summer 2022, No. 78:117- 146 (In Persian).
- Houn, T.(2021). How formalization of urban spatial plan affects marginalized groups and resilience practices in Cambodia secondary town: A case study from Battambang, Reg Sci Policy Pract, 2021, 13(6), 1866-1889.
- Iran Statistics Center (2016). The detailed results of the population and housing census of Rey County (based on national divisions) in 2016, National Budget and Program Organization; Planning and Management Organization of Tehran Province, Deputy Statistics and Information (In Persian).

- Junior, A. B. B. Martins, F. P. Cezarino, L. O. Liboni, L. B. Tenório, J. A. S. & Espinosa, D. C. R. (2023). The sustainable development goals, urban mining, and the circular economy. *The Extractive Industries and Society*, 16, 101367.
- Keshavarz, Hadi, Hosseinzadeh, Ramzan (2023). An investigation into the spillover effect of innovation on economic growth: a case study of D8 countries, *Regional Economy and Development Quarterly*, Volume 30, Number 26 (In Persian).
- Lashkarizadeh, Maryam (2021). The role of creative economy in the economic growth of selected countries, *Journal of Social Development Studies of Iran*, Volume 13, Number 50:256-278 (In Persian).
- Li, Z., Wang, J. (2022). The dynamic impact of digital economy on carbon emission reduction: Evidence city-level empirical data in China. *J. Clean. Prod.* 351, 131570.
- Lomba, M. (2014). Constructing ordinary places: Place-making in urban informal settlement In Mexico. *Progress in Planning*. 94: 1-53.
- Mesagan, Ekundayo P. and Ezeji, Amarachi C. (2016). The Role of Social and Economic Infrastructure in Manufacturing Sector Performance in Nigeria. Published in: *Babcock Journal of Economics, Banking and Finance*, 2016. 101-119.
- Nourse, H. O. (1971). Are Regional and Urban Economics Really Different? *Review of Regional Studies*, 1(2): 25-33.
- Omidkhah, Sudabeh, Zaad Ahmad, Leila, Nowrozi Sakha, Abdullah, Bozhmehrani, Maedeh. (2024). The role of digital marketing and corporate social responsibility on urban economy in small and medium-sized businesses, *Quarterly Journal of Urban Management and Economics*, spring 2024, number 46:159-176 (In Persian).
- Pahlavanian, Hossein. (2010). Successful experiences from strategic management application, Nikoo Ravesh Publications (In Persian).
- Rasmussen, D. W. (1973). *Urban Economics*, New York: Harper & Row
- Richrdson, H. W. (1979). *Regional Economics, Urban*: University of Illinois Press.
- Saberpour, Maryam (2023). An investigation and identification of urban economy components (case study: Tehran Municipality), *Humanities Afaq Quarterly*, No. 77:31-43 (In Persian).
- Santagata, R. Zaire, A. Viglia, S. Ripa, M. Tian, X. & Ulgiati, S. (2020). Assessing the sustainability of urban eco-systems through Emergy-based circular economy indicators. *Ecological indicators*, 109, 105859.
- Seungil Yum. (2016). the Economic Growth of creative industries in the Miami metropolitan area, *Creative Industries Journal*, Volume 9:130-145.
- Shourcheg, Mahmoud. (2017). A spatial attitude to urban economy, Tehran, Parham Naqsh Publications (In Persian).
- Tehran District 20 Municipality website, at <https://www.tehran.ir/Region20> (In Persian).
- Xue, Z., & et al. (2021). Economic modeling and analysis of the ride-sourcing market considering labor supply. *Research in Transportation Business & Management*, Vol. 38, 100530.
- Yang, F., Shi, B., Xu, M., Feng, C. (2019). Can reducing carbon emissions improve Economic performance—evidence from China. *Econ.* 13 (1), 20190047.
- Yin, H. Xiao, R. Fei, X. Zhang, Z. Gao, Z. Wan, Y. ... & Guo, Y. (2023). Analyzing "Economy-Society-Environment" sustainability from the perspective of urban spatial structure: A case study of the Yangtze River Delta Urban Agglomeration. *Sustainable Cities and Society*, 104691.
- Z. Mavaddat, Elias, Valipour, Milad. (2020). Urban expansion management with a sustainable economy approach and LQ modeling (case study: Dezful Urban Context), *Geography and Environmental Studies Quarterly*, winter 2020, No. 36:53-68 (In Persian).
- Zanganeh, Yaqub. (2009). an introduction to urban economy, published by Tarbiat Moalem Sabzevar University, first edition (In Persian).

Zonouz, Hadi. (2009). an introduction to urban economy (concept and aspects of urban economy), Eghtesad Shahr Magazine, first issue, spring 2009: 1-15.